

COVID-19: Co dělat v případě finanční tísně v důsledku průběhu nouzového stavu | 29. 4. 2020

Vážení klienti a obchodní partneři,

v návaznosti na současnou mimořádnou situaci, si Vám tímto dovolujeme zprostředkovat některé informace o dopadech mimořádných opatření vlády k prevenci šíření koronaviru COVID-19, které mohou mít významný vliv na Vaše pohledávky a platební způsobilost Vašich obchodních partnerů, či v horším případě Vašich podniků.

Níže Vám proto nabízíme stručný vhled do dostupných právních postupů řešení ekonomické krize podniku a dále do nové protikrizové právní úpravy provedené zákonem č. 191/2020 o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2, který nabyl účinnosti dne 24. 4. 2020 (dále jen „Lex Covid“).

Současné právní mechanismy řešící (zejména) neschopnost hradit své závazky můžeme zjednodušeně rozdělit na dvě základní skupiny. První je řízení exekuční (resp. výkon rozhodnutí), druhé pak řízení insolvenční.

Nejzásadnější rozdíly obou řízení jsou zejména následující:

- exekuční řízení – slouží k vymáhání jednotlivých pohledávek jednotlivých věřitelů – řeší pouze následek (neschopnost platit a vymáhání pohledávek věřitele), nikoliv příčinu (ekonomická krize podniku);
- insolvenční řízení – může být vedeno v rámci České republiky jen jedno a slouží pro všechny věřitele dlužníka. Je zaměřeno jak na vymození pohledávek věřitelů, tak i na eventuální ekonomické řešení dlužníkovu úpadku a je prostředkem případného „restartu“ dlužníkovu podnikání.

Exekuční řízení

V exekučním řízení vymáhá na základě exekučního titulu (např. rozsudek soudu) věřitel svou pohledávku vůči dlužníkovi. Cílem exekučního řízení je zásadně úplné vymození pohledávek jednoho věřitele.

Jako obrana (přechodně platně neschopného) dlužníka v rámci exekuce připadá v úvahu zejména návrh na její odklad. Pokud je mu vyhověno, nebude majetek dlužníka postihován (nebudou prováděny srážky ze mzdy, nebude se dražit jeho majetek, ani vyplácet vymožené nároky).

V případě, že je dlužník schopen složit jistotu, tj. částku ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce, vyhoví návrhu na odklad exekuce exekutor vždy.

Insolvenční řízení

Oproti exekučnímu řízení, je insolvenční řízení kolektivní a univerzální (tzn. je určeno pro všechny věřitele dlužníka, kteří nemohou své pohledávky vypořádat samostatně).

Insolvenční řízení se člení na několik samostatných způsobů, kterými může být dlužníkovu úpadek řešen, a které mají svá samostatná specifika. Konkrétně se jedná o:

1. konkurs,
2. reorganizaci (sanační způsob řešení úpadku),
3. oddlužení (sanační způsob řešení úpadku).

Konkurs je tzv. likvidační způsob řešení úpadku (je univerzální pro všechny dlužníky, neodpouští se v něm dlužníkovi závazky a je založen na zpeněžení veškerého dlužníkovu majetku).

Oproti tomu oddlužení a reorganizace jsou tzv. sanační způsoby řešení úpadku. Jsou založeny na odpuštění části dluhů při současném zachování ekonomické aktivity dlužníka.

Reorganizace je založena na principu (zpravidla) postupného uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku. Proces reorganizace probíhá na základě tzv. reorganizačního plánu, který musí schválit věřitelé a soud. Součástí plánu je zpravidla rovněž odpuštění části dluhů dlužníka.

Osobou oprávněnou podat návrh na povolení reorganizace je dlužník nebo přihlášený věřitel. Procesem reorganizace může projít v zásadě každý podnikatel, právnická i fyzická osoba. Ze zákona je reorganizace automaticky přístupná pro podnikatele, jehož čistý obrat za předcházející účetní období dosáhl částky alespoň 50 000 000 Kč, nebo měl 50 zaměstnanců v pracovním poměru. Pokud tyto limity nesplňuje, musí si předem obstarat souhlas s reorganizací alespoň poloviny všech zajištěných věřitelů a poloviny všech nezajištěných věřitelů počítaný vždy podle výše pohledávek.

Podnikatel fyzická osoba může svůj úpadek nebo hrozící úpadek řešit také v rámci **oddlužení**. To probíhá ve formě zpeněžení majetku, nebo splátkového kalendáře se zpeněžením majetku.

Dalším, doposud méně využívaným, prostředkem pro řešení finančních problémů, je **moratorium**. Základním principem moratoria je ochrana dlužníka, kterému hrozí úpadek, či v úpadku je, před věřiteli. Nejedná se o způsob řešení úpadku. Cílem moratoria je zásadně poskytnout dlužníkovi prostor k realizaci opatření, která mu pomohou úpadek odvrátit či překonat. Proti dlužníkovi nelze v průběhu moratoria uplatnit pohledávku žalobou, provést výkon rozhodnutí či exekuci, realizovat zajištění a nelze kupř. rozhodnout o jeho úpadku.

Dlužník je chráněn před vypovězením smluv na dodávku energií a surovin, zboží a služeb, pokud trvaly alespoň 3 měsíce před vyhlášením moratoria. Vedle toho je dlužník oprávněn přednostně hradit závazky bezprostředně související se zachováním provozu podniku.

Novela zákona - Lex Covid - 19

Lex Covid přinesl také změny týkající se rozhodování a volení orgánů právnických osob.

Novela přináší změnu ohledně rozhodování valné hromady a členských schůzí. Na těchto bude nyní možné rozhodovat písemně, tzv. per rollam (návrh rozhodnutí odeslán např. datovou schránkou, emailem, dopisem) nebo s využitím video konferenčního hovoru, bez ohledu na to, zda zakladatelské právní jednání takovou možnost připouští, neupravuje či zakazuje.

Stále je nutné dodržet určité podmínky, jako například s předstihem oznámit způsob rozhodování, rozeslat všem návrh rozhodnutí, určit lhůtu k vyjádření, atd. Při tomto způsobu hlasování se nicméně počítá potřebná většina k přijetí rozhodnutí ze všech členů orgánu, nikoliv pouze z těch, kteří se dané „konference“ zúčastní.

Další změnou je automatická prolongace volebního období statutárního orgánu nebo jiného člena společnosti. V případě, že dotčený člen statutárního orgánu, nebo jiný člen obchodní korporace, nemá zájem pokračovat, musí to včas oznámit.

Je také vhodné připomenout základní princip péče řádného hospodáře, který nebyl novelou nijak suspendován. S tím souvisí i kroky, které může podnikatel uskutečnit v případě úpadku nebo hrozícího úpadku v důsledku aktuální mimořádné situace. Doporučujeme zejména informovat o vzniklé situaci společníka, případně svolat nejvyšší orgán (zpravidla valnou hromadu), který schválí další jednání obchodní korporace. Zároveň doporučujeme dbát zvýšené opatrnosti při rozhodování za obchodní korporaci, a to zejména v nakládání se ziskem (vyplácení podílů na zisku).

Trestní právo

Vyhlášení nouzového stavu v souvislosti s výskytem a šířením onemocnění COVID-19 představuje v trestním právu důvod pro užití obecné přitěžující okolnosti uvedené v § 42 písm. j) trestního zákoníku. Lze tudíž konstatovat, že při ukládání trestu za trestný čin spáchaný v době nouzového stavu, bude soudem přihlíženo k této přitěžující okolnosti.

Vedle výše uvedeného u řady trestných činů podmiňuje spáchání trestného činu v době

vyhlášeného nouzového stavu použití vyšší trestní sazby. Konkrétně se jedná o trestné činy:

- šíření nakažlivé lidské nemoci § 152 TZ
- šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti § 153 TZ
- ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty § 156 TZ
- ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti § 157 TZ
- krádež § 205 TZ
- zpronevěra § 206 TZ
- podvod § 209 TZ
- lichva § 218 TZ
- šíření poplašné zprávy § 357 TZ

Je tudíž významné uvědomit si, že trestní právo v době nouzového stavu, nejen nepřestává platit, ale nahlíží na pachatele trestných činů mnohem přísněji než v dobách před pandemií.

Uvedené je třeba mít na paměti např. při podávání nejrůznějších žádostí o finanční podpory nabízené státem či jinými subjekty, uzavírání smluv, jakož i při plnění daňových povinností. K uvedenému jeden případ za všechny: podle § 209 TZ se trestného činu podvodu *dopustí ten, kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti (...)*. Uvedené např. znamená, že pokud svému obchodnímu partnerovi nesdělím, že má ekonomická situace v důsledku nouzových opatření není dobrá a není jisté, že budu schopen svůj závazek splnit, jednal jsem vůči svému obchodnímu partnerovi podvodně, neboť jsem zamlčel podstatnou skutečnost.

V této souvislosti dále nelze opomenout, že všechny výše uvedené trestné činy mohou být spáchány též právníky osobami, a to v rámci tzv. principu přičitatelnosti. Právník tak může spáchat trestný čin tím, že fyzická osoba v určité pozici – její statutární orgán nebo zaměstnanec, se při plnění pracovních úkonů dopustí některého trestného činu. Trestněprávní odpovědnost by tudíž mohla být dovozeno u právníké osoby, která by ignorovala zákaz či příkaz vydaný v rámci stavu nouze, a jehož důsledkem by se nemoc rozšířila na další osoby.

Trestní odpovědnosti se právník může zprostit, pokud prokáže, že vynaložila veškeré úsilí,

kteří na ní bylo možné spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu zabránila. V této souvislosti právníky osoby tvoří vhodná vnitřní pravidla a opatření směřující k zamezení jejich trestní odpovědnosti – tzv. compliance programy. V době současného nouzového stavu lze tudíž doporučit doplnit stávající compliance programy tak, aby reflektovaly veškerá opatření vlády ČR v rámci boje proti pandemii COVID-19.

V případě potřeby analýzy Vaší situace a řešení následků spojených s aktuálním nouzovým stavem jsme Vám k dispozici.

V Táboře dne 29. 4. 2020

Jan Mašek
advokát
insolvenční správce se zvláštním povolením
e-mail: masek@skplegal.cz
tel. č. 739 641 624

Jaroslav Kadlec
advokát
e-mail: kadlec@skplegal.cz
tel. č. 777 567 997